

Täysistunto

Tiistai 4.12.2018 klo 14.02—20.52

4. Hallituksen esitys eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 253/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.34 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koostuu kahdeksasta lakiehdotuksesta sekä kolmesta uudesta laista. Lakiehdotukset on valmisteltu laajapohjaisessa valtioneuvoston kanslian johtamassa työryhmässä, jossa olivat edustettuina aiheen kannalta keskeiset ministeriöt ja viranomaiset. Työryhmä laati ehdotukset säädösmuutoksista, joita valtion kokonaisturvallisuuden parantaminen kiinteän omaisuuden siirroissa edellyttää. Työryhmä antoi viime kesäkuussa yksimielisen ehdotuksensa asiassa. Siinä arvioitiin muuttuneen turvallisuustilanteen merkitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta ja päädyttiin ehdottamaan uutta sääntelyä sen varmistamiseksi, että viranomaisilla on riittävän luotettava, kattava ja ajantasainen tilannekuva kiinteistönomistuksesta kansallisesti strategisten kohteiden läheisyydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2020 alusta.

Arvoisa puhemies! Kiinteistöjen omistus ja käyttö on yksi kokonaisturvallisuuteen vaikuttava osatekijä. Kiinteää omaisuutta on myös mahdollista hyödyntää osana hybridivaikeuttamista kansallista turvallisuutta vaarantavalla tavalla. Hankkimalla kiinteistöjä strategisilta sijainneilta voi vieras valtio pyrkiä esimerkiksi hakemaan jalansijaa Suomessa tai heikentämään turvallisuusviranomaisten toimintaedellytyksiä. Strategisesti merkityksellisten kohteiden lähistöllä sijaitsevia kiinteistöjä on mahdollista käyttää myös laittomaan tiedustelutoimintaan tai muulla tavoin tukemaan vieraan valtion tavoitteita. Tästä syystä on tärkeää, että turvallisuusviranomaisilla on riittävä tilannekuva kiinteistöjen omistuksesta ja käytöstä Suomessa. Valtiolla tulee myös tarvittaessa olla mahdollisuus puuttua sellaiseen kiinteistönomistukseen tai -käyttöön, jonka arvioidaan vaarantavan Suomen kansallista turvallisuutta.

Esitykseen sisältyy yhteensä kahdeksan lakiehdotusta, joista olennaisin koskee kansallisen turvallisuuden huomioonottamista alueiden käytön suunnittelussa. Kansallisen tur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

vallisuuden tarpeiden huomioimisella jo kaavoitusvaiheessa voitaisiin ennaltaehkäistä ongelmia, joita kiinteistönomistukseen voi liittyä, ja siten vähentää viranomaisten tarvetta puuttua yksittäistapauksiin. Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi kolme uutta lakia, jotka yhdessä mahdollistaisivat kiinteistönomistuksen nykyistä kattavamman seurannan ja tarvittaessa myös puuttumisen kansallista turvallisuutta vaarantavaan kiinteistönomistukseen tai -käyttöön.

Esityksessä ehdotetaan ensinnäkin säädettäväksi laki eräiden kiinteistöhankintojen luvanvaraisuudesta. Lakiehdotuksen mukaan Eta-alueen ulkopuolisten ostajien kiinteistönhankinta Suomen valtion alueella säädettäisiin luvanvaraiseksi. Lakia sovellettaisiin vain Eta-alueen ulkopuolisen valtion kansalaisiin sekä sellaisiin yhteisöihin, joiden kotipaikka tai merkittävä määräysvalta on Eta-alueen ulkopuolella, eikä lupamenettely siis koskisi suomalaisten välisiä kiinteistökauppoja. Lupaviranomaisena toimisi puolustusministeriö. Lakiehdotuksen mukainen lupamenettely vastaisi pääosin ulkomaalaisten kiinteistönhankintoja koskenutta lupamenettelyä, joka Suomessa oli voimassa vielä 90-luvulla.

Toiseksi, luvanvaraisuutta koskevaa lakia ehdotetaan täydennettäväksi lailla valtion etuosto-oikeudesta, joka olisi voimassa strategisten kohteiden välittömässä läheisyydessä. Etuosto-oikeus ei olisi riippuvainen kiinteistönostajan kansalaisuudesta, eli se mahdollistaisi puuttumisen myös sellaisiin kiinteistökauppoihin, joihin luvanvaraus ei soveltuisi. Puolustusministeriö seuraisi lakiehdotuksen mukaan etuostolain soveltamisalalla tapahtuvia kiinteistökauppoja, ja etuosto-oikeuden käyttämisestä päättäisi valtiovarainministeriö.

Kolmanneksi, luvanvaraisuuden ja valtion etuosto-oikeuden lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Lailla korvattaisiin voimassa oleva puolustuslunastuslaki. Siinä missä puolustuslunastuslaki kattaa suhteellisen suppeasti vain Puolustusvoimien kiinteistötarpeita, ehdotettu uusi lunastuslaki vastaisi kattavammin kokonaisturvallisuuden tarpeisiin. Lakiehdotuksen mukaan kiinteistö tai siihen kohdistuva erityinen oikeus voitaisiin lunastaa maanpuolustuksen, alueellisen koskemattomuuden, valtion johtamisen, rajaturvallisuuden, rajavalvonnan, huoltovarmuuden, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toiminnan varmistamisen tai muun näihin rinnastettavissa olevan yhteiskunnallisen edun turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lupamenettelylaki, valtion etuosto-oikeuslaki ja kokonaisturvallisuuden tarpeet kattava lunastuslaki on valmisteltu toisiaan täydentäviksi, ja ne yhdessä mahdollistaisivat turvallisuusviranomaisille kattavan kiinteistökauppojen seurannan ja tarvittaessa myös puuttumisen ei-toivottuun omistukseen. Lakiehdotukset on samalla valmisteltu siten, että niistä aiheutuva hallinnollinen taakka ja vaikutus normaaliin kiinteistönvaihdantaan jäisi mahdollisimman pieneksi. Esityksen tarkoituksena ei siten ole laajamittaisesti puuttua kiinteistönomistukseen Suomessa tai vaikeuttaa toivottuja kansainvälisiä investointeja Suomeen, vaan tarkoituksena on ensisijaisesti luoda nykyistä kattavampi kiinteistönomistusten seurantajärjestelmä ja siten parantaa viranomaisten tilannetietoisuutta kiinteistöjen omistuksesta ja käytöstä. Tällä itsessään arvioidaan olevan ennalta ehkäisevä vaikutus ei-toivotun kiinteistönomistuksen syntymiselle. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Näyttäisi olevan tarvetta lyhyeen debattiin, ja sellainen aloitetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

15.39 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman tämä problematiikka on tullut lähelle, koska satun asustamaan Saaristomeren tuntumassa ja siellä löytyy useitakin tämäntyyppisesti identifioitavia tapauksia, joissa odotetaan valtion viranomaisen toimenpiteitä.

Hyvään hallitusohjelmaan kirjattu tavoite tulee tässä nyt lunastetuksi tavalla, jota on huolella valmisteltu moninaisen lainsäädäntöuudistuksen merkeissä, varsinaisesta paketista on kysymys, ja on tärkeää valtion kokonaisturvallisuuden kannalta, että nämä instrumentit nyt tulevat käyttöön, koska tällä hetkellä viranomaisilla ei ole mahdollisuuksia puuttua tämäntapaiseen toimintaan, jota varsinkin Saaristomerellä ja myöskin Itä-Suomessa esiintyy.

Mikään viranomainen ei tätä valvo, nyt ne mahdollisuudet tässä tulevat, ja pidän tätä tärkeänä, sillä nykymaailmassa hybridivaikuttamisen keinot ovat moninaisia, ja on tärkeää, että Suomella on tässä itsesuojautumisen mahdollisuus käytössään.

15.40 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä lainsäädäntö nyt myös tulee meille käsittelyyn ja päätettäväksi.

Oikeastaan yksi ainut kysymys ministerille tähän liittyen: uskotteko, että tämä lainsäädäntö pystyy nyt ehkäisemään niin sanottuja bulvaanikauppoja, sitä, että ei-toivotut omistajat välittäjien välityksellä ovat kuitenkin lonkeroidensa kautta omistamassa näitä strategisilta alueilta olevia maa-alueita ja sitä kautta uhkaavat turvallisuuttamme?

Toinen kysymys liittyy siihen, että kun näitä selvityksiä tehdään ja tämä lupa pitää anoa — on näitä eri metrimäärärajoja, on puolesta kilometristä kilometriin — niin milloin tämä erillinen lupa pitää anoa. Näitä on laitettu kahteen eri portaaseen, mutta olisiko nämä kenties hyvä laittaa suoraan yhden kilometrin rajaan ja tältäkin osin ottaa asiassa varman päälle?

15.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kahden hallituspuolueen puheenvuorojen jälkeen toistan itsekin samaa, tätä bulvaanikysymystä olisin kysynyt. Kysyin sitä jo joku viikko sitten myös tuolla median puolella. Kun tätä tämän päivän aikana olen yrittänyt vähän kahlata läpi, niin ihan en ole vastausta itselleni saanut, että millä tavalla tämä hallituksen esitys vastaa siihen kysymykseen, että jos joku vieras toimija haluaa kotimaisen toimijan välityksellä hankkia maaomaisuutta vahingoittaakseen suomalaista yhteiskuntaa jollain katalalla keinolla, niin millä tavalla se asia kampataan.

Niin kuin aikaisemmassa laissa puhuimme kaksoiskansalaisista, nytkin puhumme vieraasta maasta, mutta sellainen kategorinen ajattelu, että kaikki omistus olisi paha, jos se ulkomailta tulee, ei tietenkään ole myöskään hallituksen ajattelua. Mutta jos ajatellaan niin, että kaikki mahdollinen paha [Puhemies koputtaa] kohdistuu vain ulkomaiseen omistukseen, niin onko, ministeri, niin, että kotimainen puoli on katsottu [Puhemies koputtaa] loppuun asti?

15.43 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näistä kiinteistöasioista on ollut hälyyuttisia jo vuosia. On hyvä asia, että tällä tavalla, ministerin kertomalla tavalla, nyt lainsäädännölläkin pyritään saamaan tämäkin mahdollinen ongelma hallintaan, ja tässäkin pätee tämä sinisilmäisyysnäkökulma: näissäkään asioissa ei pidä olla sinisilmäisiä. [Kimmo Kivelä: Eivät siniset ole!] Ne ovat turvallisuuteemme liittyviä olennaisia asioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

Minä pidän tärkeänä sitä, että katsotaan lupalakia, etuostolakia ja kokonaisturvallisuuden lunastuslakia suhteessa toisiinsa, koska ne ovat toisiinsa täydentäviä lakeja. Ne on valmisteltu kokonaisuutena ja täydentävät toisiinsa. Kuitenkin siihen liittyy tämä kysymys bulvaaneista, mikä täällä oli jo esillä.

Tässä halutaan muuttaa myös maankäyttö- ja rakennuslakia ja tietyllä tavalla ohjailla myös maakuntakaavaa, ja olen huomannut sen, että kyllä maakunnissa on erittäin lämmin suhtautuminen Puolustusvoimien tarpeisiin, se otetaan huomioon maakuntakaavoissa. Kysynkin, herra ministeri: onko tämä tullut erityisenä ongelmana vastaan teidän ministeriösänne?

15.44 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämäkin hallituksen esitys, niin kuin edellinen, on erinomainen ja tarkoittaa siirtymistä perussuomalaisten järjilinjalle. Ja tämänkin ainoa huono puoli on se, että tämä tulee aivan liian myöhään sekä aivan liian suppeana.

Perussuomalaiset ovat ajaneet laajempaakin maan myynnin kieltoa EU:n ulkopuolisille jo vuosikymmenen ajan. [Suna Kymäläinen: Vuosikymmenten?] Tämä oli meillä itärajalta ongelmana, ja silloin kiinnitettiin huomiota siihen, kun kiinteistöjä alkoi mennä niin sanotusti rajan taakse. Silloin tälle asialle tässä salissa käytännössä naurettiin, nyt on eri ääni kellossa.

Mielestäni ei ole ylipäänsäkään mitään syytä siihen, että ulkomaalaiset voisivat omistaa Suomessa maata. Tämä esitys käsittelee tätä asiaa tärkeästä näkökulmasta, kansallisen turvallisuuden näkökulmasta, mutta olisi myös huomioitava talousrikollisuuden ja rahanpesun torjunta juurikin näiden aiemmissa puheenvuoroissa mainittujen bulvaanien kautta ja yleensäkin perua kaikkiaan tämä harkitsematon päätös sallia maan omistus Suomessa Eta-alueen ulkopuolisille. Se olisi selkeintä ja kansan tahdon mukaisinta.

15.45 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On erikoista, kun tämä lainsäädäntökään ei ole vielä vuosikymmeniä ollut puutteellinen, vaan vasta 18 vuotta, mutta 18 pitkää vuotta.

Tämä hallituksen esitys ja puolustusministeri ansaitsevat kyllä tässä kiitoksen, että tämä täällä salissa on ja pääsemme tätä käsittelemään. Allekirjoittaneena tiedän hyvin pitkän matkan, jonka tämän aloitteen äärellä olemme kulkeneet.

Tässä laissa otetaan oikeita askelia oikeaan suuntaan. Tietoisuus on selkeästi kasvanut tämän asian äärellä. Jo 27. päivänä helmikuuta 2014, kun esittelin viime kaudella lakialoitteeni, joka tähän samaan problematiikkaan puuttui, toin esille Airiston Helmen, nuo kiinteistökaupat tuolla syväväylän äärellä, ja onneksi olemme nyt vuonna 2018 tässä oikeasti hallituksen esityksen äärellä.

Hyvää on, että viranomaisten välinen tietojenvaihto selkiytyy ja paranee ja että näitä kiinteistökauppoja pystytään [Puhemies koputtaa] paremmin selvittämään.

Kysyisin vielä ministeriltä: [Puhemies koputtaa] kun on esitetty hallintotöiden minimoimiseksi, että tulisi tällainen viranomaisten nettitieto, josta voisi kiinteistötunnuksen perustella katsoa tämän paikan, [Puhemies koputtaa] niin eihän näin tapahdu ja kartta piirry verkkosivuille?

15.46 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos hallitukselle ja puolustusministerille tämän hallituksen esityksen tuomisesta tänne sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

liin. Tätä on kauan odotettu, monia vuosia, ja nyt kiitos, että hallituksen esitys on täällä. Tätä hallituksen esitystä on huolella valmisteltu ja odotettu. Tosiasia on, niin kuin tässä jo useammassa puheenvuorossa on tullut esille, että kyllä tämä olisi pitänyt tuoda jo paljon aikaisemminkin, ja olisi toivonut, että viime kaudella tämä olisi jo ollut esillä.

Oikeastaan haluaisin kysyä ministeriltä sitä — tietysti tätä on toivottu nimenomaan tuolla Kaakkois-Suomessa ja myöskin saaristoalueilla — että nyt kun on valmisteilla tämä kiinteistöomistuksen seurantajärjestelmä, niin minkälaiseksi tämä seurantajärjestelmä on aiottu tehdä. Onko se julkinen vaiko kenen käytössä?

15.47 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Minäkin yhdyn näihin kiitoksiin, joita ministeriä kohtaan on osoitettu. Se jälleen kerran osoittaa, että meillä on aikaansaava ja asiantunteva puolustusministeri, joka nauttii paitsi kansan laajojen kerrostien keskuudessa arvostusta myös arvostusta ulkomailla. Annan kiitoksen, kun muistellaan viime vaalikauttakkin, myös edustaja Kymäläiselle. Hän on ollut hyvin aktiivinen tämän asian ympärillä.

Mutta ikävä henkilökohtainen muisto viime vaalikaudelta on se, että kun kyselytunnilla nostin tämän asian esille, niin keskustelu haluttiin torpata, keskustelua ei haluttu jatkaa. Tämä oli varsin omituista silloisen puhemiehen toimintaa.

15.48 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tervetullut ja lisää suomalaisten oikeuksia päättää, millaiset tahot täällä omistavat kiinteistöjä strategisilta paikoilta.

Tässä esityksessä mainitaan, että näistä vuosittaisista 60 000 kiinteistökaupasta vain noin 500 sijoittuu alueille, joilla valtion etuosto-oikeus olisi voimassa. Kuitenkin täällä siten arvioidaan, että etuosto-oikeuteen käytettäisiin lunastuskorvauksen osalta noin 200 000—1 000 000 euroa vuodessa ja että joka vuosi tätä ei tarvitsisi edes käyttää.

Olisinkin kysynyt: Onko tämä tarkoitus nyt edeltä käsin jollakin tavalla korjata, koska tarvitaan sitten lupa näihin kauppoihin, noin 500—800 kohteeseen vuosittain? Tällä lupamenettelylläkö tämä estetään, ettei niitä tarvitse lunastaa, vai miten tämä on aiottu toteuttaa käytännössä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro tässä debatin vaiheessa, edustaja Kymäläinen, ja sitten hänen jälkeensä siirrytään puhujalistaan.

15.49 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ensimmäiseksi, vähän jatkoksi ehkä tähänkin kysymykseen: mitä tapahtuu niille jo toteutuneille kaupoille, joissa tällaista selkeää turvallisuusuuhkaa voidaan luokitella?

Sitten kysyisin vielä: Nyt meillä on uusi lainsäädäntö tässä esityksenä. Kuitenkin tuossa selvitystyöryhmän raportissa todettiin yksiselitteisesti, että paras ja riskit parhaiten minimoiva ratkaisu olisi palata täyteen luvanvaraisuuslakiin, joka siis oli meillä vielä vuoden 2000 alkuun voimassa. Miksi siis uusi lainsäädäntö, johon edelleenkin sisältyy näitä tällaisia riskejä vuodoista ja bulvaanien käytöistä ja muuta? Miksei voitaisi palata tähän hyvin toimineeseen lakiin kiinteistöjen luvanvaraisuudesta ja valvonnasta ja siten torpata näitä syntyviä aukkoja?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista, edustaja Niikko. — Meillä on aikaa tässä aikaikkunassa, mikä on varattu, kello 16.03:een saakka. Muutama varsinainen puheenvuoro, ja lopuksi ministerille vielä pari kolme minuuttia.

15.51 **Mika Niikko ps:** Arvostettu puhemies! Tämä hallituksen esitys on tarpeen, sillä tässä ehdotetaan lainsäädännön avulla valtiolle mahdollisuutta puuttua sellaiseen kiinteistöomistukseen, joka vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta. Tämä hallituksen esitys tulisi voimaan vuoden 2020 alusta, ja sitä taustaa vasten muutama huomio.

Tämä lakitarvehan nousi selkeästi esiin Airiston Helmi -yhtiön omistamien alueiden ja tilojen johdosta. Nämä tilat olivat pääasiassa Turun saaristossa, ja tämä yhtiö perustettiin jo vuonna 2007. Jo vuonna 2008 perussuomalaiset kysyivät venäläisten maakaupoista Vanhasen toisen hallituksen aikana oikeusministeri Tuija Braxilta. Tällöin oikeusministeri ei nähnyt tätä uhkana, että venäläiset omistavat kiinteistöjä strategisista paikoista. Kun historiaa katsotaan vielä eteenpäin, niin vuonna 2011 krp alkoi selvittämään näitä maakauppoja. Samanaikaisesti 2011 perussuomalaiset vaativat maakauppojen kieltämistä tällaisten alueiden osalta.

Vuonna 2014 puolueemme puheenjohtaja Jussi Halla-aho silloin eduskunnassa edustajana ollessaan jätti hallitukselle kirjallisen kysymyksen samasta aiheesta. Hän kysyi, voisiko hallitus harkita ulkomaalaisten kiinteistökauppoja koskevan lainsäädännön tarkistamista. Samoin 2014 perussuomalaiset nostivat tätä asiaa yhä enenevässä määrin esille eri puolilla. Esimerkiksi perussuomalaisten ajatuspaja Suomen Perusta julkaisi teoksen ”Venäjä: uhka vai mahdollisuus? Avointa keskustelua Suomen Venäjä-suhteesta”. Samaan aikaan perussuomalaiset järjestivät erilaisia keskustelutilaisuuksia siitä teemasta, ovatko varuskuntien ja muiden strategisten kohteiden lähellä tehdyt maakaupat turvallisuusriski. Ja vielä vuonna 2015 perussuomalaisten Suomen Uutiset kuvautti helikopterilla erään rantatontin ja nosti asian esille, etteikö vieläkään ala tapahtumaan mitään.

Näillä esimerkeillä haluan sanoa sen, että perussuomalaiset ovat tätä asiaa pitäneet esillä [Suna Kymäläisen välihuuto] jo sieltä vuodesta 2008 lähtien, pian Airiston Helmi -yhtiön perustamisen vuonna 2007 jälkeen. Siitä huolimatta, vaikka kymmenen vuotta on menty eteenpäin, hallituksen esitys tulee vasta nytten. Toivoisin toki, että eduskunnassa ei tavallaan väheksyittäisi niitä esityksiä, jos varoitetaan jo hyvissä ajoin tämmöisistä turvallisuusriskeistä ja lainsäädäntötarpeista, vain sen perusteella, että esittäjä on ollut väärä. Tällaista samanlaista asennoitumista todella näkyy muussakin lainsäädännössä tässä talossa. Me olemme monesti nähneet sen, kuinka esimerkiksi perussuomalaiset tekevät hyviä esityksiä monelta osalta parantaa esimerkiksi ikäihmisten tai nuorten hyvinvointia ja perheiden hyvinvointia, ja sitten niitä ei viedä eteenpäin sen takia, kun esittäjä on ollut väärä. Siinä mielessä toivoisin arvokkuutta tässä eduskuntasalissa edustajilta, etteivät syyllistyisi moiseen, etteivät edes Suomen turvallisuutta koskevissa asioissa korjaa niitä selkeitä puutteita, joita perussuomalaiset nostavat esille. [Mika Kari: Älä anna väärää todistusta lähimmäisestäs!]]

Arvoisa puhemies! Venäjällä on tapana ollut jo pitkään se, että siellä maanomistus ei ole mahdollista suomalaiselle useilla alueilla, ja esimerkiksi raja-alueelta miltään osin suomalaiset eivät voi ostaa kiinteistöjä. Suomalaisethan ovat aikanaan olleet hyvinkin halukkaita ostamaan kiinteistöjä esimerkiksi Petsamosta ja Viipurista tai Karjalan tasavallan alueelta. Petsamossa ja Viipurissa on täysin kielletty minkäänlaisten kiinteistöjen omistaminen suomalaisittain. Ja samoin on myös Karjalan tasavallan alueella puolet alueesta, et-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

tei siellä ole mahdollisuutta tällaisia järjestelyjä toteuttaa. Siinä mielessä, vaikka oikeusministeriö jo 2011 vaati Venäjältä vastavuoroisuutta kiinteistökauppojen tekemiseen suomalaisille Venäjällä, asia ei siellä ole edennyt. Ja miksi ei ole edennyt? Venäläiset ovat tunnetusti vähän kaukonäköisempiä ja historiasta oppineita. He kyllä pitävät huolen omasta sisäisestä turvallisuudestaan ja tavastaan toteuttaa sitä politiikkaa pitkäjänteisesti.

Suomessa tulisi pikkuhiljaa alkaa myös ottamaan mallia siitä, että kaikki ei ole kultaa, mikä kiittää. Meidän ei pidä hyväuskoisesti uskoa, etteikö tulevaisuudessa ole myös toisille lainsäädäntötarpeille tilausta, koska Suomen turvallisuuden takia meillä on vielä monta lakia tekemättä.

15.56 Kari Kulmala sin: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Esitys koostuu kahdeksasta lakiehdotuksesta sekä kolmesta uudesta laista. Esityksessä ehdotetun uuden lainsäädännön avulla valtio voisi puuttua sellaiseen kiinteistönomistukseen, joka vaarantaa Suomen kansallista turvallisuutta. Laki on toteutuessaan enemmän kuin tervetullut. Voisi jopa sanoa, että viimeinkin. Tähän tarvittiin ilmeisesti sinistä puolustusministeriä.

Kiinteistöjen omistus ja käyttö on yksi kokonaisturvallisuuteen vaikuttava osatekijä. Suomessa ei ole tällä hetkellä voimassa sääntelyä ulkomaalaisten kiinteistöomistuksesta. Maankäyttö- ja rakennuslakiin ei sisälly myöskään nimenomaista säännöstä kansallisen turvallisuuden varmistamisesta alueiden käytössä, ja Suomessa valtiolle ei ole säädetty etuosto-oikeutta. Tämän on katsottu olevan erityinen puute, joka nyt tällä lailla saadaan korjattua.

On selvää, että valtion kokonaisturvallisuuden varmistaminen edellyttää, että viranomaisilla on hyvä tilannekuva kiinteistöomistukseen liittyvistä riskitekijöistä ja käytösään riittävä keinovalikoima, jolla voidaan ehkäistä ennalta ja viime kädessä puuttua kansallista turvallisuutta heikentävään kiinteistöomistukseen. Maanomistus on yksi tällainen valtion kokonaisturvallisuuden muodostamiseen vaikuttava tekijä.

Maa on uudistumaton luonnonvara. Rakennuksia voi aina rakentaa uudestaan, mutta maan lisääminen esimerkiksi strategisille alueille on hankalaa mutta toki mahdollista. Tämän esityksen tavoitteena on luoda viranomaisille keinoja, joilla valtion kansallista turvallisuutta voidaan parantaa turvallisuusviranomaisten tehtävien kannalta keskeisten toimipaikkojen ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen läheisyydessä.

Arvoisa puhemies! Pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena. Kiitos isänmaalliselle siniselle ministerille.

15.58 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Toistan tähän alkuun lyhyesti kuten jo vastauspuheenvuoroissani, että haluan aloittaa tämän kiitoksella siitä, että tämä hallituksen esitys on tässä salissa. Kunnioitan puolustusministeriä suuresti, että olette pitäneet ne sanat, jotka 27. päivä helmikuuta 2014 totesitte, eli että jos silloinen lakiesitys ei päättyisi lainvalmisteluun, niin siihen varmasti tullaan palaamaan, ja nyt tässä hetkessä olemme siinä tilanteessa.

Ja kun tässä aloitin muistelemaan näitä vanhoja historiankirjoja, joita tämän eduskunnan pöytäkirjoistakin löytyy, niin silloin 27. päivä, kun kiinteistökauppoja ja maakauppoja suitsivaa lakialoitetta täällä käsiteltiin, keskustelu oli silloin huomattavasti värikkäämpää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

kuin nyt tällä hetkellä, kun tietoisuus on lisääntynyt ja näemme selkeästi samoja asioita näiden asioiden äärellä.

Jo tuolloin esittelypuheenvuorossani tosiaan viittasin Airiston Helmeen. Tuolloin olimme kansalaisaktiivien joukossa kiinnittäneet tähän tappiota niittävään yritykseen huomiota ja kiinnittäneet huomiota siihen, että huoltovarmuusreitin ääreltä jatkuvasti uusia kohteita pystyttiin kuitenkin hankkimaan. Tuolloin niitä kiinteistökohteita oli kuusi, ja puoli vuotta myöhemmin syksyllä 2014 kysymyksessä oli jo toistakymmentä, 11 eri kohdetta, ja nyt-hän noita taitaa olla jo 12.

Mutta on hyvä, että tätä asiaa käydään läpi. Otan sitaatin tuolta pöytäkirjasta, jolloin olen todennut: ”Strategisesti tärkeiden paikkojen läheisyydessä olevien maa- ja kiinteistökauppojen vaikutus turvallisuuteemme ja huoltovarmuuteemme on myös merkittävä peruste lain tarpeelle. Esimerkkinä voisin mainita Turun saariston syväväylän, sen ainoan saman reitin varrella on kuusi kokonaista saarta saman omistajan omistuksessa. Näkökulmana tätäkään ei voi jättää huomiotta.” Jatkoin: ”Tulee tästä laista totta tai ei, se on tiedostaen tehty tai tiedostaen tekemättä jätetty. Historiankirjat tulevaisuudessa kertovat, onko tehty tai tekemättä jätetty viisasta. Uskon, että tarkastelemme tulevaisuudessa luontoarvoja, yhdyskuntarakenteita, hintatasoa, turvallisuuspolitiikkaamme tai huoltovarmuuttamme, voimme lainsäätäjinä katua vain asian tekemättä jättämistä.”

No, me jätimme tekemättä, mutta olemme nyt tätä lakia tässä eteenpäin tekemässä, ja toivon, että puolustusvaliokunnassa tähän lakiin perehdytään hyvin ja tarkoin ja sen ongelmatiikkaa ymmärretään jokaisen osalta, sillä tuolloinen puolustusvaliokunnan jäsen Sofia Vikman totesi tuossa keskustelussa: ”Puolustusvaliokunnan jäsenenä ihmettelen erityisesti edustaja Kymäläisen ynnä muiden perusteluja, joiden mukaan venäläisten maakaupat olisivat turvallisuuspoliittinen uhka. Toisin kuin täällä on annettu ymmärtää, Puolustusvoimien kanta nimittäin on ollut, että edes sotilasalueiden läheisyydestä venäläisten ostamat tontit ja kiinteistöt eivät ole kansallinen turvallisuusuhka.” Näin hän totesi tuolloin. Toivon, että hänen näkökantansa hallituspuolueen edustajana on tuosta ajasta sitten eteenpäin kehittynyt.

Tuolloin myöhemmin puhemiehenäkin toiminut edustaja Maria Lohela totesi: ”En usko, että tätä aloitetta saadaan pysyvästi haudattua, vaikka sellaistaikin toivovia varmasti on. Aihe tulee ihan taatusti nousemaan ennen pitkää uudelleen esille jollain tavalla, ja syyt siihen löytyvät tuosta esittelypuheenvuorosta, ja ne syyt eivät katoa mihinkään itsestään.”

Tämän viestin halusin tuoda historiasta, koska tehty työ toivottavasti kantaa tulosta, ja sen tekijät toivottavasti myös saavat nähdä sen tuloksen. Tämäkin kiitoksena siitä, että nyt tällä hetkellä olemme todella tämän lain käsittelyvaiheessa.

Ja kun toin nuo hallinnollisten rasiusten minimoimiseksi ehdotetut viranomaisten verkkosivut työkaluna, jolla pystyttäisiin kiinteistötunnusten perusteella tarkistamaan, onko kyseessä luvanvaraisuutta edellyttävä kohde, niin toivon, että valiokunnassa kiinnitetään tähän tarkkaa huomiota, koska tällä samanaikaisesti tullaan piirtämään kartta, jossa on kaikki huoltovarmuutemme ja puolustuksemme kannalta kriittisimmät kohteet. Missään maailman kolkassa ei varmasti tällaisia verkkosivuja ole olemassa.

Valtion kiinteistöstrategia tarvitsisi laajemminkin uudelleentarkastelun muuttuneen turvallisuustilanteen valossa. Esimerkiksi Senaatin liiketaloudelliset periaatteet ja Senaatin omistajan asettamat tuotto-odotukset johtavat vaikeaan kierteeseen kiinteistöjen osalta. Tuotto-odotusten korkeus aiheuttaa vuokrien nousua Senaatin osalta, ja sen laitokset, jotka ovat Senaatilta vuokralla, ovat vaikeuksissa maksaa toimintavaroistaan seinistä. Ja myös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

kin samanaikaisesti, kun on vuokravaikeuksia, joudutaan luopumaan näistä kiinteistöistä, jotka ovat strategisesti merkittäviä kohteita. Sen vuoksi myöskin Senaatille, kun vuokraosuudet vähenevät, tulee niin sanottua korjausvelkaa jo niistä olemassa olevista rakennuksista, ja kun korjausvelasta ei huolehdita, tulee sisäilmaongelmia, minkä vuoksi entestään joudutaan miettimään näistä rakennuksista poismuuttoa. Sen vuoksi toivon ja esitän, että tulevassa tulemme tarkastelemaan valtion kiinteistöstrategiaa laajemminkin kokonaisuuden kannalta, ettei toinen käsi ohjaisi vaikeuksiin toista.

Vielä lopuksi haluan, arvoisa puhemies, todeta, että maakauppojen kohdalla turvallisuuden pitäisi kiinnittää huomiota laajemminkin kuin vain näihin strategisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi isoihin maa-alueisiin, isoihin metsäalueisiin — voidaan puhua jopa 200 hehtaarista — ja niin pois päin. Ilmastomuutoksen myötä pohjavetemme [Puhemies koputtaa] tulee olemaan tulevaisuudessa kultaakin arvokkaampaa, ja sekin täytyy suojata, ja se jos mikä on strategisesti merkittävää.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tähän varattu aika olisi nyt lopussa, mutta nyt kysyn näiltä neljältä henkilöltä: haluatteko käyttää vastauspuheenvuoron tässä vaiheessa, jolloin sitten vielä ministeri vastaa ja sitten itse arvioitte, jätättekö vielä tuonne myöhäiseen iltaan puheenvuoroja?

16.06 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa meillä on turvallisuusasioissa ja maanpuolustusasioissa usein laaja yhteinen näky ja välillä tässäkin keskustelussa. Tuli vain itselle semmoinen tunne, että tätä isänmaan asiaa ja turvallisuusasiaa halutaan hurjasti omistaa. Näin kuitenkin ei ole, vaan kyllä eduskunnassa laajasti jaetaan näitä huolia.

Myös viime kauden keskustelu EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisten maiden maaomistuksista on hieman toinen asia kuin se asia, jota tällä hetkellä käsitellään. Minusta nyt on lähestytty — ministerinkin esittämällä mallilla — etuosto-oikeuksien ja lunastuslain kautta niitä tosiasiallisia ongelmia, jotka jäävät näihin bulvaanirakenteisiin. Edustaja Kymäläinենkin tuntee tämän asian hyvin.

Kysyin ministeriltä aikaisemmin siitä, jos joku ulkomaalainen toimija haluaa käyttää vaikka kotimaista toimijaa välimiehenä ostaakseen kiinteistön. Voitteko, ministeri, jollakin tavalla kuvata puolustusvaliokunnan keskustelulle sitä, mitä näistä asioista kannattaisi puolustusvaliokunnassa asiantuntijoilta kysyä ja millä tavalla ikään kuin tätä ongelmatilkaa lähestyä, ettei sinänsä hyvää tarkoittavaan lakiin jäisi kotimaisen toimijan mentävää aukkoa?

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Kiviranta halusi vastauspuheenvuoron. — Halusivatko muut? — Kiviranta, olkaa hyvä.

16.07 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on tarpeellinen ja ajankohtainen. Se vahvistaa kansallista turvallisuuttamme ja vaikeuttaa meille haitallisen toiminnan toteuttamista.

Turvallisuuspoliittisista syistä kiinteistökauppojen rajoittaminen on järkevää. Lisäksi tässä asiassa voidaan perustellusti vedota vastavuoroisuuden periaatteeseen. Hallituksen esitystä puoltavat toisen valtion, esimerkiksi Venäjän, ulkomaalaisiin kohdistamat kiinteistöjen hankintarajoitukset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

Muuttuneessa turvallisuusympäristössä on tärkeää reagoida nopeasti ja päättäväisesti uusiin tunnistettuihin uhkiin. Maan ja kiinteistöjen omistus on hybrdivaikuttamisessa potentiaalisesti käytetty keino, ja ulkomaalainen, Eta-alueen ulkopuolinen maanomistus vaatii aiempaa tiukempaa sääntelyä nykyisessä tilanteessa.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Myllykoski ja edustaja Hongisto ovat vielä pyytäneet vastauspuheenvuoron.

16.08 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti: Keskustelu on ollut ansiokasta, ja johtopäätökset olivat yhteneväisiä. Esitys on oikeasuuntainen ja kohden oikeaa maalia.

Pyysin tämän puheenvuoron sen takia, että edustaja Kymäläinen nosti erityisen tärkeän asian, joka nyt ei suoranaisesti juuri tähän liity: sen, että meidän pitää laajemmin pystyä katsomaan sitä, mitkä ovat meidän kansalliset varantomme, ja sen, kuinka paljon niitä voi olla kaupan ulkomaalaisille. Kun ilmastonmuutos tuo meille erityisiä kysymyksiä pohjavesien ja metsien osalta — ilmastonmuutos ja myös kiihtyvä hiilinielukeskustelu — niin meillä pitäisi olla joitakin mahdollisuuksia tämän ensimmäisen askeleen myötä ehkä vähän itsekäs mutta kansallista turvallisuutta ja elintarvikehuoltovarmuutta sisältävä keskustelu ottaa mukaan.

16.10 **Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty mielenkiintoista ja hyvää keskustelua asian tiimoilta. En ole kuullut kenenkään käyttävän sellaista puheenvuoroa, että lakiesitys olisi jollakin tavalla huono tai ei-toivottava. Päinvastoin koko sali oikealta vasemmalle on kantanut huolta niin, että tämä lakiesitys on saatu aikaan. Kun on ollut ainoastaan joitakin puheenvuoroja siitä, että tätä ei ole tehty aikaisemmin, niin voi vain todeta vanhan sanonnan mukaan, että parempi myöhään kuin ei ollenkaan, että viimein ja vihdoin tämä saatiin aikaan.

Mielestäni tämä lakiesitys on osoitus puolustusministeri Niinistön aktiivisesta ja sinnikkästä työstä isänmaan hyväksi, ja kun ministeri menee joukon edellä, niin meidän edustajien on helppo sitä sitten seurata ja kannattaa tämän lain voimaan saamista.

Kyse on kansallisesta turvallisuudesta, kyse on isänmaan asiasta, ja se on näin itsenäisyyspäivän alla mitä mainioin ja kannatettavin lakiesitys.

Kiitoksia ministeri Niinistölle.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Niinistö, olkaa hyvä. Riittäisikö 5 minuuttia?

16.11 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Jälleen lämmin kiitos edustajille.

Edustaja Savola aloitti erinomaisella kysymyksellä bulvaanikaupoista. Tämä hallituksen esitys ei tässä suhteessa ole täydellinen, tällä ei bulvaanikysymystä ratkaista. Se jää seuraavalle hallitukselle ratkaistavaksi. En tosin tiedä, miten kansainvälisestikään tähän bulvaanikysymykseen ollaan tehokkaasti pystytty puuttumaan, mutta ehkäpä niitä keinoja löytyy. Sen voin sanoa kuitenkin, että tiedustelulainsäädäntö, kun se voimaan saadaan, on hyvä työkalu tässä suhteessa. Kilometrirajoista — edustaja Savolan toinen kysymys — valtiokunnassa kannattaa keskustella. Käytännössä soveltamisalue lienee vain 1—2 prosenttia Suomen pinta-alasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 125/2018 vp

Edustaja Kääriäiseltä oli aivan oikea huomio, että lait täydentävät toisiaan ja muodostavat kokonaisuuden. Puolustusvoimien tarpeet on hyvin huomioitu, mutta lainsäädäntö ei sitä edellytä. Siksi onkin tärkeää, että vaatimus kirjataan lakiin.

Edustaja Kymäläinen, käytännön hallintoa pohditaan vielä, mutta yksityiskohtaisia tietoja Puolustusvoimien strategisista kohteista ei ole tarkoitus tuoda asiattomien tietoon. Ja vielä edustaja Kymäläiselle: Pelkkä vanhan lain päivittäminen katsottiin riittämättömäksi. Kuten esittelypuheenvuorossa sanoin, nyt on kyse peräti kahdeksasta lakiehdotuksesta sekä kolmesta uudesta laista. Kyse on ollut huomattavasti laajemmasta lakikokonaisuudesta kuin ehkä alussa osattiin arvioidakaan.

Edustaja Torniaiselle: Lakiehdotusten ensisijaisena tarkoituksena on nimenomaan luoda kattava seurantajärjestelmä, jolla itsessään toivotaan olevan ennaltaehkäisevä vaikutus. Hallinnollisesti järjestelmä tulee olemaan varsin kevyt.

Edustaja Niikko totesi, että tätä lainsäädäntöä on odotettu, ja voin vain todeta, että ilman tätä hallitusta ei esitystä olisi tullut nytkään. Ehkä tämä hallitus jää historiaan — onko nimittäin mikään muu hallitus tehnyt rauhan aikana yhtä paljon kansallista turvallisuutta parantavaa lainsäädäntöä, kysyn vain.

Edustaja Karille vielä lopuksi: isänmaan asia on tosiaan meille kaikille yhteinen, [Kari Kulmala: Ja pitää olla!] — pitää olla näin, edustaja Kulmala on aivan oikeassa — ja siihen liittyen tässä salissa huomenna keskustellaan maanpuolustustahdosta, ja jatkamme silloin.

Mutta asiantuntijoilta valiokunnassa kannattaa kysyä, miten tilannetietoisuudesta saadaan mahdollisimman kattava, miten hallinnosta saadaan mahdollisimman joustava ja kuinka potentiaalisista, pahantahtoisista kiinteistöjä hankkivista tahoista saadaan ylipäättään parhaiten tietoja.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin puolustusvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.